

Warszawa, 25 maja 2018 r.

Szanowny Pan
Andrzej Duda
Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Prezydencie,

Dzień Samorządu Terytorialnego stanowi dobrą okazję do refleksji nad funkcjonowaniem tej części administracji publicznej. Refleksji tym pełniejszej, że zbliżamy się do końca siódmej już kadencji odrodzonego samorządu. Obfitowała ona w szereg wydarzeń niezwykle istotnych dla funkcjonowania państwa. Wydarzeń pozytywnych, jak np. powołanie pierwszej w Polsce metropolii w województwie śląskim, rozpoczęcie prac nad niezwykle potrzebnymi reformami, które ma wdrożyć nowy kodeks urbanistyczny, dostrzeżenie ważnej roli samorządu w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Jednak musieliśmy również zmierzyć się z szeregiem działań, które w naszej zgodnej opinii osłabiają polską samorządność. Mamy tu przede wszystkim na myśli postępującą recentralizację państwa, przejawiającą się odbieraniem kompetencji jednostkom samorządu terytorialnego i przekazywaniem ich administracji rządowej. Jest to sprzeczne z zasadą pomocniczości, oddala decyzje w ważnych sprawach publicznych od obywateli oraz – wbrew intencjom pomysłodawców – zmniejsza efektywność ich realizacji, co wyraźnie widać w skutkach Prawa wodnego, które spowodowało paraliż realizacji zadań przekazanych do – jak dotąd niewydolnego – Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Jedną z rodzących poważne zagrożenia inicjatyw, uderzających w samodzielność samorządów, była zmiana ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych, która została zawetowana przez Pana Prezydenta.

Polscy samorządowcy biorą udział w życiu publicznym, w tym w życiu politycznym naszego kraju. Wielka polityka, choć obecna w naszej działalności, nie odgrywa w niej kluczowej roli. Koniec kadencji i zbliżające się wybory, powodują jednak wzrost jej znaczenia.

Z niepokojem obserwujemy pogarszający się dialog rządu RP ze stroną samorządową oraz narastające zjawisko wykorzystywania procesu legislacyjnego do bieżącej walki politycznej. Koronnym przykładem tej niepokojącej tendencji jest przyjęte przez Radę Ministrów, bez zachowania wymaganych prawem procedur i konsultacji, rozporządzenie zmniejszające wynagrodzenia pracowników samorządowych pochodzących z wyboru i powołania. Dla doraźnego celu poprawy notowań partii rządzącej, nadszarpniętych kryzysem wizerunkowym związanym z nagrodami dla ministrów, Rada Ministrów postanowiła przeforsować rozwiązanie, które nie tylko upokarza polskich samorządowców, ale również prowadzi do eskalacji populistycznej licytacji dotyczącej uposażeń osób sprawujących kierownicze funkcje w państwie. Przyjęte już przepisy o obniżce wynagrodzeń, w połączeniu z zapowiadaną regulacją ustawową, która ma zakazać wynagradzania zatrudnianych przez nas specjalistów powyżej uposażenia osoby kierującej daną jednostką samorządu, może doprowadzić w krótkim czasie do degradacji polskiego samorządu, a co za tym idzie - całego państwa.

Cechą charakterystyczną rynku pracy jest dziś – obok ciągle niestety niskiego poziomu wynagrodzeń wielu osób – znaczący wzrost kosztów pozyskania specjalistów. Planowane zmiany w prawie pozbawią polskie samorządy możliwości zatrudniania profesjonalnych pracowników, kluczowych dla utrzymania i poprawiania jakości usług publicznych. Z całą mocą podkreślamy, że nakręcana przez część środowisk politycznych i mediów populistyczna spirala może szybko doprowadzić do głębokiego kryzysu państwa.

Wielokrotnie w trakcie trwania obecnej kadencji mieliśmy i wciąż mamy do czynienia z próbami podkopywania zaufania do samorządu terytorialnego. Debata publiczna poprzedzająca ustawowe ograniczenie liczby kadencji pełna była oszczerczych i niesprawiedliwych wypowiedzi dotyczących polskiego samorządu. Niepoparte faktami pomówienia o rzekome fałszerstwa wyborcze, jakich mieli dopuszczać się przedstawiciele samorządu, doprowadziły do uchwalenia źle przygotowanej nowelizacji kodeksu wyborczego. Ostatnie, coraz bardziej niepokojące sygnały, płynące z Państwowej Komisji Wyborczej oraz Krajowego Biura Wyborczego, rodzą obawy o możliwość sprawnego przeprowadzenia wyborów. Część posłów oraz sama Państwowa Komisja wskazują coraz dobitniej na pilną konieczność nowelizacji prawa wyborczego

Jednym z warunków dobrej obsługi obywateli w gminach, powiatach i województwach, a także oczekiwanego udziału samorządów w realizacji Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju, jest też adekwatne do tych zadań i oczekiwań zasilanie finansowe jednostek samorządu terytorialnego. Dlatego z niepokojem obserwujemy brak zapowiadanych w tej Strategii działań na rzecz stabilizacji i wzmocnienia finansów JST, co pozostaje w rażącej dysproporcji wobec całości działań na rzecz wzmocnienia finansów państwa, z których świetnych efektów korzysta tylko rządowe centrum.

Samorząd terytorialny to fundament państwa i podstawa jego rozwoju. Sprawna, wyposażona w odpowiednie kompetencje i środki finansowe oraz przede wszystkim ciesząca się zaufaniem obywateli administracja samorządowa jest niezbędna naszej Ojczyźnie w coraz bardziej niespokojnych czasach. Walka polityczna, spory między stronnictwami to rzecz zupełnie normalna w demokratycznym państwie. Ważne jednak, aby nie prowadziły one do osłabienia jego instytucji.

Dlatego zwracamy się do Pana Prezydenta – jako osoby posiadającej odpowiedni mandat oraz konstytucyjną odpowiedzialność za państwo – o podjęcie aktywnych działań na rzecz obrony polskiej samorządności. Liczymy na Pańską aktywność jako naturalnego arbitra, dla którego, podobnie jak dla nas, ludzi z różnych środowisk, wyznających różne poglądy, jest jasne, że walka polityczna ma swoje granice. Doraźna korzyść w sondażach, a nawet jedno czy drugie zwycięstwo wyborcze nie może następować kosztem działań systemowych, których celem jest dobro naszej Ojczyzny.

Marek Olszewski

/-/ Przewodniczący Związku Gmin Wiejskich RP

Zygmunt Frankiewicz

/-/ Prezes Związku Miast Polskich

Ludwik Węgrzyn

/-/ Prezes Zarządu Związku Powiatów Polskich

Rafał Dutkiewicz

/-/ Prezes Zarządu Unii Metropolii Polskich

Wojciech Długoborski
/-/ Prezes Unii Miasteczek Polskich

Olgierd Geblewicz
/-/ Prezes Zarządu Związku Województw RP

